

Govern de les Illes Balears
Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient i Territori

PROGRAMA DE CONSERVACIÓN Y MEJORA DE LA RAZA GALLINA MALLORQUINA

(2012)

**Departamento responsable del subprograma
de genética avícola del IRTA**

IRTA
RECERCA | TECNOLOGIA
AGROALIMENTARIES

Generalitat de Catalunya
Departament d'Agricultura,
Ramaderia i Pesca

Govern de les Illes Balears
Institut de Biologia Animal

PROGRAMA DE CONSERVACIÓ I MILLORA DE LA RAÇA DE GALLINES MALLORQUINES (RD 2129/2008)

1 . DESCRIPCIÓ DE LA SITUACIÓ DE PARTIDA.

Des del 2006 s'han portat a terme els treballs de recuperació i caracterització de la raça de Gallines Mallorquines. També s'han realitzat estudis de caracterització comparada amb les altres gallines balears i darrerament treballs de caracterització individualitzada tan pel que fa a pes viu i producció d'ous, com caracterització morfològica tenint en compte la coincidència de cada animal amb el patró racial.

Queden pendents acabar els treballs de controls individuals que permetran dotar d'una infraestructura interessant al Centre de Criar de Sa Gerrerera a on se ubiquen els animals en estudi de l'Associació de Criadors, així com poder conèixer les (co) variàncies i paràmetres genètics (heretabilitats i correlacions genètiques) dels caràcters objecte d'estudi, coneixements indispensables per portar a terme un programa de millora.

No obstant els resultats dels estudis, conjugats amb la infraestructura i els coneixements adquirits permeten proposar-se un programa de conservació que tingui en compte també una millora genètica modesta, que és el que s'exposa aquí.

2 . OBJECTIUS I CRITERS DE CONSERVACIÓ I MILLORA.

Es pretén la conservació de la raça, la seva expansió censal i que l'increment dels seus valors productius resultin un atractiu cara a assegurar la conservació i expansió. Així mateix aconseguir que la població estigui cada vegada més ajustada al patró racial a fi i efecte de que també sigui un atractiu per aquells criadors que valoren la cria d'una raça com un esbarjo que va associat a la participació en certàmens i poder competir en concursos on es valora la morfologia.

Dels estudis que precedeixen s'ha posat en evidència que la raça Mallorquina és més aviat un animal d'aptitud de posta, que de producció de carn, doncs assoleix un pes

apte pel sacrifici cap a les 20 setmanes de vida, la qual cosa encareix molt un producte d'escàs volum carni i per tant no el fa gens rendible.

La posta, que ronda al voltant de 150 ous per gallina i any de posta tampoc és abundant i l'ou és de mitjana grandària, encara que es pot millorar i arribar a ser atractiu pel consumidor.

Per tan el primer que s'haurà de fer és revisar l'heretabilitat dels caràcters, la posta té un valor modest, que, basant-nos en la seva variància fenotípica dona l'esperança d'anar-la incrementant en un programa de conservació i millora on s'impedeixi la reproducció d'aquells que després d'haver controlat la població mostrin uns valors genètics minsos o negatius per la producció d'ous.

Tenint en compte el que hem dit, per aconseguir els objectius que ens proposem, caldrà fer controls individualitzats de posta i del pes de l'ou. També del pes viu i puntuar morfològicament cada animal. La valoració i selecció individual combinant tots els paràmetres i fent una avaluació basada en tota la genealogia ens ha de portar cap a una població amb una producció cada vegada una mica més alta i uns animals cada vegada més ajustats al estàndard racial.

Es proposa per tant controlar el numero d'ous que produeixi cada gallina fins les 39 setmanes de vida, el pes de l'ou de cada gallina a les 31 setmanes de vida, el pes viu a les 11 setmanes tant dels pollastres, com de les polletes i la puntuació morfològica a les 20 setmanes de vida.

Així doncs els objectius serien:

- 1 - La conservació i expansió censal de la raça de la Gallines Mallorquina.
- 2 - Controlar y analitzar les (co) variàncies i paràmetres genètics (heretabilitats i correlacions genètiques) dels caràcters objecte d'estudi, coneixements indispensables per portar a terme un programa de conservació i millora.
- 3 - Conservar i incrementar, dins del que sigui possible, els nivells productius en posta.
- 4 - Conservar i incrementar la coincidència amb el patró racial.

3 . ETAPES QUE ES CONSIDEREN EN EL PROGRAMA DE CONSERVACIÓ I MILLORA I LA SEVA CRONOLOGIA.

Cal tenir en compte que aquest any ja s'han iniciat els estudis de la caracterització en (co) variàncies i paràmetres genètics de la població de Gallina Mallorca objecte del programa de millora que es proposa. Per tant el primer pas serà acabar de estudiar les (co) variàncies genètiques i residuals de cada un dels caràcters als que ens hem referit en l'apartat anterior. Es disposa per tant d'una població on cada animal ja ha estat controlat individualment i del que es coneix tota la genealogia, per tant hem de acabar de recollir i analitzar les dades genètiques per fer funcionar el Programa de Conservació i Millora. En conseqüència, cal continuar amb l'estudi iniciat, per posteriorment iniciar la selecció i millora.

Es tractarà, per tant, d'una conservació "in situ" en la qual els processos de cria i cria es realitzaran al terra, així com la conservació dels animals seleccionats una vegada hagin deixat descendents i mentre aquests no arribin a l'estadi d'assegurar la continuïtat. Per altra banda, els controls individualitzats s'hauran de realitzar en bateries individuals i una vegada acabats es seleccionaran aplicant un coeficient de selecció del 60% en les gallines i del 20 % en els galls. Es faran avaluacions genètiques BLUP en base a un model animal multicaràcter. Havent seleccionat els candidats a deixar descendents en la següent generació es reproduirà la població selecta mitjançant inseminació artificial per tal de poder disposar del pedigrí complet de cada animal. La reproducció es realitzarà impedit l'aparellament dels germans i mig germans per tal d'impedir l'increment dels coeficients de consanguinitat. Es disposa ja d'un total de 120 bateries per gallines i 24 per galls, que es consideren suficients per dur a terme el programa que es proposa.

La cria i cria es farà en el Centre de Cria Sa Gerra que esta ubicat a una explotació privada, per la manca d'un lloc públic o d'un centre col·lectiu que en disposi del seu ús l'Associació de Criadors, la granja Sa Gerra, esta ubicada a Manacor i es en aquest mateix centre a on se ubica la població que es va seleccionant, passant els exemplars descartats dintre de la població selecta la menys bona a galliners de grup al terra, per posteriorment passar a mans dels criadors, actuant de receptors de la millora.

Cada any es farà un generació de manera que la reproducció i els naixements tindran lloc a la primavera i a partir d'aquí es seguiran els processos de cria, recia i controls que ocuparan l'activitat fins a principis de l'any següent per tal de reiniciar el cicle la següent primavera. Una vegada acabats els treballs de reproducció les gallines i galls sortiran de les bateries i es traslladaran als voladors o galliners de conservació del Centre de Sa Gerra.

4. RELACIÓ D'EXPLORACIONS COL·LABORADORES, CENTRES DE REPRODUCCIÓ, CENTRES D'EMMAGATZEMEN, BANCS DE GERMOPLASMA, QUE ES PREVEU INTERVINGUIN EN EL PROGRAMA DE CONSERVACIÓ I MILLORA.

En el programa de conservació que aquí es proposa participaran las següents institucions:

a.- La Associació d'Avicultors de Gallines Mallorquines com entitat reconeguda oficialment per donar suport a la gestió del programa, que a més aporta les instal·lacions d'un soci com a Centre de Cria i Centre de Conservació (si en algun moment l'associació disposa d'algun centre públic que vulgui actua com a tal, es plantejarà la possibilitat de separar el Centre de Cria del Centre de Conservació, tal i com es té a Menorca, per considerar-ho més segur o de més garantia per la conservació). De moment Sa Gerra es el lloc a on s'han desenvolupat les activitats dels estudis i que ara es desenvoluparan els controls del Programa de Conservació i Millora. Sent a l'hora els responsables de fomentar la instauració i de facilitar el desenvolupament del programa: recollida i transmissió de informació de criadors, actualització de la informació de censos i dels registres genealògics dels animals, declaracions d'aparellament, posta i naixements, valoració morfològica dels animals, recollida de mostres i controls establerts en el programa. També serà responsable de la difusió de la millora obtinguda amb l'aplicació del programa i de participar amb la difusió dels coneixement adquirits. Sa Gerra també actuarà, com s'ha dit, abans com a centre difusor de la millora a on seran ubicats els reproductors selectes (mentre no es presentin altres opcions), que han aportat la seva descendència a l'estudi i que després passen a fer difusió de la millora.

b.- Les explotacions col·laboradores seran aquelles que compleixin els següents requisits:

- b. 1 Formar part de les explotacions que tenen animals inscrits en els registres genealògics.
- b.2 Esta disposat a participar en el Programa de Conservació i Millora, quan se li sol·liciti.
- b.3 Esta disposat a incorporar la millora a la seva explotació i a difondre la millora a altres galliners.

En el punt 8 s'adjunta com annexa el llistat de les finques que es preveu actuïn com a finques col·laboradores, deixant oberta la incorporació d'altres criadors sempre i quan compleixin amb els requisits a dalt assenyalats.

c.- Institut de Biologia Animal de Balears en representació del Govern Balear que actua donant suport, fent el seguiment i portant la coordinació de les diverses entitats que participen en el desenvolupament del programa. A la vegada que actua com a centre que dona suport a la gestió del Llibre Genealògic de la raça.

d.- Actuarà de Director tècnic del programa el Dr. Amadeu Francesch Vidal, genetista que treballa amb la raça Mallorquina des de el 2006 i amb qui s'han fet els estudis previs necessaris, per poder desenvolupar el programa, com a tècnic especialitzat i altament qualificat amb al matèria.

5. DESIGNACIÓ D'UN CENTRE QUALIFICAT DE GENÈTICA QUE AVALI EL PROGRAMA DE CONSERVACIÓ I MILLORA.

Com a centre qualificat de genètica, es designarà el Subprograma de Genètica Avícola de l'IRTA, que aportarà alhora el laboratori de genètica per tal de poder comprovar les declaracions, quan ho consideri necessari la Comissió. Les comprovacions es faran en base al perfil genètic de la raça que va ser definit, per aquest mateix laboratori.

6. MECANISMES DE DIFUSIÓ DE LA MILLORA GENÈTICA I UTILITZACIÓ SOSTENIBLE DE LA RAÇA.

La difusió de la millora es farà a partir dels reproductors selectes que, com s'ha dit, estaran ubicats en les instal·lacions de Sa Gerra. D'aquí els ous fèrtils obtinguts seran destinats a la incubadora de l'Associació d'Avicultors des de on es faran arribar als criadors interessats.

El programa, per tant, té una estructura piramidal. A la cúpula és on es portarà la selecció i controls de genealogia, concretament al Centre de Cria de Sa Gerra de l'Associació d'Avicultors. En el mateix Centre es portarà a terme la reproducció de reposició de material selecte i la seva difusió. El retorn de la base a la cúpula només es farà en cas de necessitat.

Si tenim en compte que uns dels objectius principals es la conservació i expansió censal de la raça, queda clar que s'haurà de potenciar les següents accions:

- 1.- Assessorament tècnic a les explotacions i a les entitats que participen: Remarcant la importància de la correcta recollida de informació i el bon maneig de les instal·lacions i animals.
- 2.- Formació continuada dels tècnics i criadors que treballen amb la raça.
- 3.- Promoció i difusió de la raça amb publicacions i participacions a certàmens avícoles: fires, mostres, concursos, etc.
- 4.- Promoure la incorporació de la millora en els galliners organitzant o participant activament a les fires aportant reproductors selectes, cria i ous, per la seva venda, subhasta o cessió, d'animals dels quals se coneix la genealogia i el potencial genètic.

7. DESIGNACIÓ D'UNA COMISSIÓ GESTORA QUE FACILITI LA COORDINACIÓ I EL SEGUIMENT DEL PROGRAMA DE CONSERVACIÓ I MILLORA.

La Comissió gestora del programa estarà formada pels següents membres:

Govern de les Illes Balears

Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient i Territori

- El President de l'Associació de Criadors, que també presidirà la comissió.
- El Secretari Executiu de l'Associació de Criadores que també actuarà com a secretari de la comissió.
- Un avicultor elegit per l'assemblea general de la associació, càrrec amb vigència de 4 anys.
- Un jutge elegit per l'assemblea general de la associació, càrrec amb vigència de 4 anys.
- L' Inspector Tècnic de la raça anomenat pel Servei de Ramaderia, que actuarà en representació de l'administració competent en la matèria.
- Un representant del IBAB S. A. o altra entitat pública encarregada de donar suport tècnic en el Programa de Conservació i Millora de la raça.
- El Director Tècnic del Programa de Conservació i Millora de la raça.

8. ANNEXAS.

ANNEXA I

Relació de criadors participants en el Programa de Conservació i Millora:

CRIADOR	DNI	MUNICIPI	REGA
Andreu Vidal de la Iglesia	37339111-Z	Villafranca	
Antonio Arrom Amengual	42959877-V	Costitx	
Antonio Castella Tomas	43072541-G	S'Aranjassa	
Antonio Feliu Pou	43051147 -T	Sant Jordi	
Arnau Mayol	42944933-T	Sa Pobla	
Bartolomé Fons Domenge	18214878-M	Manacor	033IB0685
Gabriel Tomás Francisco	43003282-K	Andratx	005IB0036
Guillem Mas		Montuïri	
Jaume Cruz Salva	42987225-H	Consell	016IB0025
Joan Valenti Gilet	43160286-G	Esporles	
Jordi de Otero Blasco	38555307-Q	Manacor	051IB0567
Jose Hernández Estelrich	41517321-K	Manacor	033IB0759
Juan Adrover Manresa	37337645-C	Felanitx	
Martí Ferrer Ribas	42988876-J	Palma	
Pere Revert Martorell	42965153-A	Son Ferriol	
José Mascaro	78192472-Q	Inca	
Margalida Clar Tomás	41098140-S	Lluchmajor	